

หลักการและเหตุผล

การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชนอกจากจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้วยังก่อให้เกิดปัญหาการได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกายของเกษตรกรผู้ใช้ และยังมีสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรอีกด้วย การใช้สารเคมีทางการเกษตรนานๆ จนทำให้เกษตรกรมีพิษตกค้างจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพของผู้บริโภค สามารถทำอันตรายต่อสุขภาพร่างกายได้ทั้งมนุษย์ และสัตว์ กล่าวคือ จะไปทำลายอวัยวะภายในร่างกาย เช่น ตับ ไต ปอด สมอง ผิวหนัง ระบบประสาท ระบบสืบพันธุ์ และตา ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่า เราจะรับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายทางใด และปริมาณมากน้อยเท่าใด ส่วนใหญ่แล้วการที่อวัยวะภายในร่างกายได้สะสมสารเคมีไว้จนถึงขีดที่ร่างกายไม่อาจทนได้ จึงแสดงอาการต่างๆ ขึ้นมา เช่น โรคมะเร็ง โรคต่อมไร้ท่อ โรคเลือดและระบบภูมิคุ้มกัน เป็นต้น

จากการดำเนินงานเกษตรกรปลอดโรค ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๘ - ปี ๒๕๖๑ ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพร่อน กลุ่มเป้าหมายเกษตรกร จำนวน ๑๖๘ คน ได้รับการเจาะเลือดตรวจคัดกรองโดยใช้กระดาษ Reactive paper จำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗๑ พบว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐๐ กลุ่มปลอดภัย จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖๖ กลุ่มปกติ จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ จึงมีความจำเป็นจะต้องดูแลสุขภาพของเกษตรกรและผู้ใช้สารเคมีศัตรูพืชให้ปลอดภัยจากโรคร้ายที่เกิดจากการสะสมสารเคมีในร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นโรคมะเร็ง โรคเรื้อรัง ฯลฯ ไปพร้อมๆ กับการส่งเสริมวิถีธรรมชาติในการกำจัดศัตรูพืชทดแทนสารเคมีให้มากขึ้น เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เกิดความตระหนัก และการดูแลสุขภาพตนเองโดยใช้วิถีธรรมชาติ เช่นการใช้สมุนไพรในการถอนพิษสารเคมี ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรมีสุขภาพที่ดีพึ่งตนเองได้ และเพื่อผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดสารพิษคุ้มครองผู้บริโภคต่อไป โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพร่อน จึงได้จัดโครงการเกษตรกรปลอดโรค ผู้บริโภคปลอดภัย กายจิตผ่องใส ตำบลพร่อน ปี ๒๕๖๒ นี้ขึ้น

วิธีดำเนินการ

๑. ประชาสัมพันธ์รณรงค์โครงการตรวจสารเคมีในเลือดเกษตรกรในชุมชน
๒. จัดอบรมให้ความรู้แก่อสม.และเกษตรกรในการประเมินความเสี่ยงทางกายและจิต
๓. จัดอบรมให้ความรู้แก่อสม.และเกษตรกร เรื่องการใช้สมุนไพรในการล้างพิษสารเคมี
๓. มีการประเมินความเสี่ยงทางกายและทางจิตของเกษตรกร โดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงในการทำงานของเกษตรกรจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช นบค.๑ และแบบประเมินความเครียด ST-๕
๔. จัดการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเกษตรกรทราบเพื่อเตรียมกลุ่มเป้าหมาย และนัด วัน เวลา และสถานที่ในการตรวจ
๕. ให้บริการตรวจเลือดหาระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเกษตรกรกลุ่มเสี่ยงที่สัมผัสสารกำจัดศัตรูพืช โดยจัดหาชุดตรวจการแพ้พิษสารกำจัดศัตรูพืช และกระดาษทดสอบโคลีนเอสเตอเรส
๖. จัดบริการรักษาพยาบาล และฟื้นฟูสุขภาพให้แก่เกษตรกรกลุ่มเสี่ยง โดยเจ้าหน้าที่รพ.สต.เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการให้คำแนะนำ
๗. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นสุดโครงการ พร้อมรายงานผลการดำเนินงาน
๘. ปรับปรุง พัฒนาจากผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการจัดทำแผนงาน / โครงการต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรได้รับการประเมินความเสี่ยงในการทำงานจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (นบค.๑)
๒. เกษตรกรได้รับการประเมินความเครียด ST - ๕